

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ซึ่งสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการวิจัย ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ปีการศึกษา 2559 จากสถานศึกษาทั้งหมด 39 โรงเรียน จำนวนครูผู้สอน 1,741 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ปีการศึกษา 2559 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการแบ่ง โดยแบ่งเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 59 คน ขนาดกลาง จำนวน 113 คน ขนาดใหญ่ จำนวน 76 คน และใหญ่พิเศษ จำนวน 69 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .98 แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อนำไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ในการออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำหนังสือพร้อมแบบสอบถามของแต่ละโรงเรียน รวมทั้งสิ้น 317 ฉบับ ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ด้วยตนเอง เพื่อขอความอนุเคราะห์เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ได้จัดส่งหนังสือขอให้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัด ด้วยระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (e-Office) โดยระบุให้รับแบบสอบถามได้ที่ตู้เอกสารของแต่ละโรงเรียนและทำการตอบแบบสอบถามพร้อมส่งกลับมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ภายในระยะเวลา 30 วัน เมื่อครบกำหนดระยะเวลา ผู้วิจัยเดินทางไปรับหนังสือส่งจากโรงเรียนและแบบสอบถามคืนพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามได้ทั้งหมด 317 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

3. รวบรวมข้อมูลทั้งหมด เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติเชิงพื้นฐาน โดยการแจกแจงความถี่ของข้อมูล และหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ในภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยใช้สถิติเชิงพื้นฐานวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. หาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (r_{xy})

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง ร้อยละ 35.33 รองลงมาคือสถานศึกษาขนาดใหญ่ ร้อยละ 23.56 และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ร้อยละ 21.77 ตามลำดับ
2. ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ความยืดหยุ่น การมองการณ์ไกล และความจำเป็นพื้นฐาน ตามลำดับ
3. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยรวมและเป็นรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน และการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตามลำดับ
4. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 มีประเด็นสำคัญที่สมควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้นำหลักของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามาปรับใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับ ความจำเป็นพื้นฐาน การมองการณ์ไกล มีหลักการ หลักในการทำงาน หลักการปกครอง ความมุ่งประสงค์ การวางแผน ความยืดหยุ่น การบริหารคน ความรัก

องค์การ (Sergiovanni. 1982 : 331 - 339) รวมถึงการมีคุณลักษณะของภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ดีมีคุณภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงถึงภาวะผู้นำ ในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างความรักองค์กรให้มีความร่วมมือของครูและผู้ร่วมงานให้เกิดความศรัทธาในการทำงานร่วมมือร่วมใจเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายเป็นการวัดประสิทธิภาพของผู้นำ และให้ผู้ร่วมงานได้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุขและมีความเต็มใจในการทำงาน จากข้อค้นพบปรากฏว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ด้านความยั่งยืนมีภาวะผู้นำระดับมาก กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีความยั่งยืน โดยมีการประสานเพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจถึงหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ มีกระบวนการขอความร่วมมือของครูและผู้ร่วมงานอื่น ๆ ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน อันก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธวัชชัย สาครสิทธิศักดิ์ (2555 : 128) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษา เพชรบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีความพร้อมในการนำยุทธวิธีในการใช้ภาวะผู้นำที่มีคุณภาพใช้กับบุคลากรในสถานศึกษา ด้วยการสร้างสัมพันธภาพในหน่วยงานให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูให้มีเอกภาพในการทำงาน มีความเชื่อถือศรัทธาในสถานศึกษา ซึ่งเป็นสถานที่ปฏิบัติงาน โดยแสดงออกซึ่งความรักและศรัทธาในสถานศึกษาอย่างเด่นชัด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมภา ไทยจันทศิลป์ (2557 : 87 - 89) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกรายการอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณดี ชัยสมุทร (2559 : 69 - 70) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตจังหวัด ระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 2) มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบายเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดนำระบบดูแลช่วยเหลือไปดำเนินการต่อเนื่องและจริงจัง มีการประเมินผลการดำเนินการอย่างเป็นระบบพร้อมทั้งให้สถานศึกษารายงานผลการประเมินต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกสิ้นปีการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งจึงถือว่าเป็นภาระงานที่สำคัญ ที่ต้องมีการนำไปปฏิบัติและบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้

เป็นระบบและให้เห็นผลชัดเจนเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษรา เพิ่มสุขรุ่งเรือง (2554 : 97 - 101) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัญหาที่พบมากที่สุด คือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย นันทะเสน (2558 : 64 - 66) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนบ้านแม่อุสุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านแม่อุสุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก โดยรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านวัตถุ สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีซึ่งเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ภาวะที่เกิดขึ้นส่งผลให้เด็กและเยาวชนอยู่ในกลุ่มเสี่ยง ทั้ง ยาเสพติด ภัยคุกคามทางเพศ หรือความล้มเหลวทางการเรียน เหล่านี้ล้วนเกี่ยวข้องกับเชื่อมโยงกันทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของคอสซี่ (Kosse. 2007 : Abstract) ได้ศึกษาความสมบูรณ์ในการติดตามประเมินผลดำเนินงานของคณะกรรมการด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน : การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ผลคะแนนเฉลี่ยด้านความสมบูรณ์ในภาพรวมขององค์ประกอบทั้ง 8 ด้าน เปิดเผยให้เห็นว่า กระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสมบูรณ์ในระดับสูงมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชามญช์ ม่วงแก้ว (2559 : 68) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านมีหลักการอยู่ในอันดับต่ำสุด จึงขอ เสนอแนะให้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบริหารงานตามระเบียบแบบแผน มีการกำหนดขั้นตอน และวิธีการดำเนินงาน สามารถติดตามผลการปฏิบัติงานให้ได้เป็นรูปธรรม และมีการกำหนดมาตรฐาน ในการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน

2. จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ด้านการส่งต่อ อยู่ในอันดับต่ำสุด จึงเสนอแนะให้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญของการส่งต่อ ควรให้ครูหรือหน่วยงานภายนอก ที่มีการรับนักเรียนต่อมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบและติดตามผลการแก้ปัญหาของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพ ของนักเรียนหลังจากดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลในการ บริหารการศึกษาต่อไป

2. ควรมีการศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือเชิงคุณภาพด้านการบริหารงาน ด้านการดำเนินงาน ซึ่งผู้ปกครองนักเรียนจะได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อเป็น แนวทางในการบริหารจัดการต่อไป

3. ควรศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองที่มีผลต่อการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียน